

معرفی سازمان های مردم نهاد

سازمان غیردولتی به تشکل هایی اطلاق می شود که توسط گروهی از اشخاص حقیقی یا حقوقی غیرحکومتی به صورت داوطلبانه با رعایت مقررات مربوطه تأسیس شده و دارای اهداف غیرانتفاعی و غیرسیاسی می باشد. موضوع فعالیت سازمان مشتمل بر یکی از موارد علمی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی، هنری، نیکوکاری وامورخیریه، بشردوستانه، امور زنان، آسیب دیدگان اجتماعی، حمایتی، بهداشت و درمان، توانبخشی، محیط زیست، عمران و آبادانی و نظایر آن، یا مجموعه ای از آنها می باشد.

ویژگیهای اساسی سازمان های غیردولتی

۱- غیرانتفاعی بودن: این سازمان ها با انگیزه سودجویی شکل نگرفته اند و در پی کسب سود برای اشخاص یا دسته های خاص نیستند. هر چند سازمان های غیر دولتی می توانند در فعالیت های بازرگانی مشارکت کرده، تولید سود و سرمایه کنند. ولی سود و سرمایه آنها باید صرفاً برای اجرای مأموریت سازمان به مصرف رسد یا در سازمان سرمایه گذاری شود.

۲- نداشتن وابستگی به دولت: سازمان های غیردولتی را مردم تأسیس می کنند و عموماً دولت ها در ایجاد و مدیریت آنها نقش چندانی ندارند؛ از قبیل انجمن ها، مجامع، گروه های حرفه ای، سازمان های خیریه و مذهبی. به دیگر سخن، این سازمان ها در ساختار دیوان سالاری دولتی جایی ندارند. با وجود غیر دولتی بودن این سازمان ها، برخی دولت ها با هدف گسترش مشارکت های مردمی در تأسیس و مدیریت این سازمان ها دخالت می کنند.

۳- داوطلبان: خصلت عمده سازمان های غیردولتی آن است که مردم به صورت داوطلبانه آنها را تشکیل داده اند. با آنکه این سازمان ها باید تابع قوانین و مقررات موجود باشند، اما هیچ تشکیلات دولتی نباید در شرایط عادی دستور ایجاد، اداره و انحلال آنها را صادر کند و هرچند این سازمان ها به استخدام کارمند اقدام می کنند، به مشارکت داوطلبانه بسیاری از افراد علاقه مند، برای خدمت در هیئت مدیره و کمک های دیگر متکی هستند.

۴- برخورداری از شخصیت حقوقی: برای گسترش فعالیت سازمانهای غیردولتی، قوانینی وضع می شود که بر اساس آن این سازمانها به ثبت می رسند و از شخصیت حقوقی مستقل برخوردار می شوند. این امر

موجب جلب اعتماد مردم به آنها می شود و از این طریق می توانند با سازمانهای دولتی قرارداد امضا و از تسهیلات مختلفی نظیر وام بانکی استفاده کنند.

۵- مدیریت دموکراتیک و مشارکتی: محققان معتقدند که در این سازمان ها فرآیند دموکراتیک یا مردم سالاری اهمیت بالایی دارد؛ زیرا این روند، مشارکت مستمر افراد داوطلب را تضمین می کند. ماهیت مردمی سازمان های غیردولتی اقتضا می کند که فرآیند اداره آنها از پایین به بالا و مشارکتی باشد. بر همین اساس نیز مدیران آنها از سوی اعضا انتخاب و در صورت نارضایتی از عملکردشان برکنار می شوند. این ویژگی سبب می شود که اعضا همواره بر عملکرد مدیران نظارت داشته و مدیران پاسخگوی عملکردشان در برابر اعضا باشند و به این ترتیب نیز سازمان از پویایی بیشتر برخوردار شود. بنابر این، هر چه سازمان ها به سوی نخبه گرایی حرکت کنند از ماهیت دموکراتیک بودن به دور خواهند شد.

۶- خودگردانی: سازمانهای غیردولتی، از نظر مالی خودگردان هستند. هرچند آنها از دولت، افراد خیر، سازمان های بین المللی و... کمک هایی دریافت می کنند، این کمک ها نباید به گونه ای باشد که وابستگی شان را به منابع کمک دهنده فراهم کند و آنها را از اهداف و تعهدات اجتماعی شان دور سازد.

۷- غیرسیاسی بودن: این سازمان ها تعهد اجتماعی دارند. هدف اساسی آنها خدمت به اجتماع، فقرا، گروه های آسیب پذیر، رفع تبعیض های جنسی، نژادی، مشکلات محیطی و... است. ساز و کارهای تأسیس سازمان های غیر دولتی نیز با سازمان های سیاسی(احزاب) متفاوت است و معمولاً آنها در زمان تاسیس تعهداتی مبنی بر وارد نشدن به حوزه های سیاسی می سپارند.

۸- معافیت مالیاتی: همان طور که سازمان های غیردولتی بصورت غیرانتفاعی اداره می شوند و با هدف خدمت رسانی به اقشار آسیب پذیر و توسعه اجتماعی فعالیت می کنند، از پرداخت مالیات با شرایطی معاف هستند.